

Neetické praktiky štátu z pohľadu slovenských podnikateľov

prof. Anna Remišová, Fakulta managementu
Univerzity Komenského v Bratislave

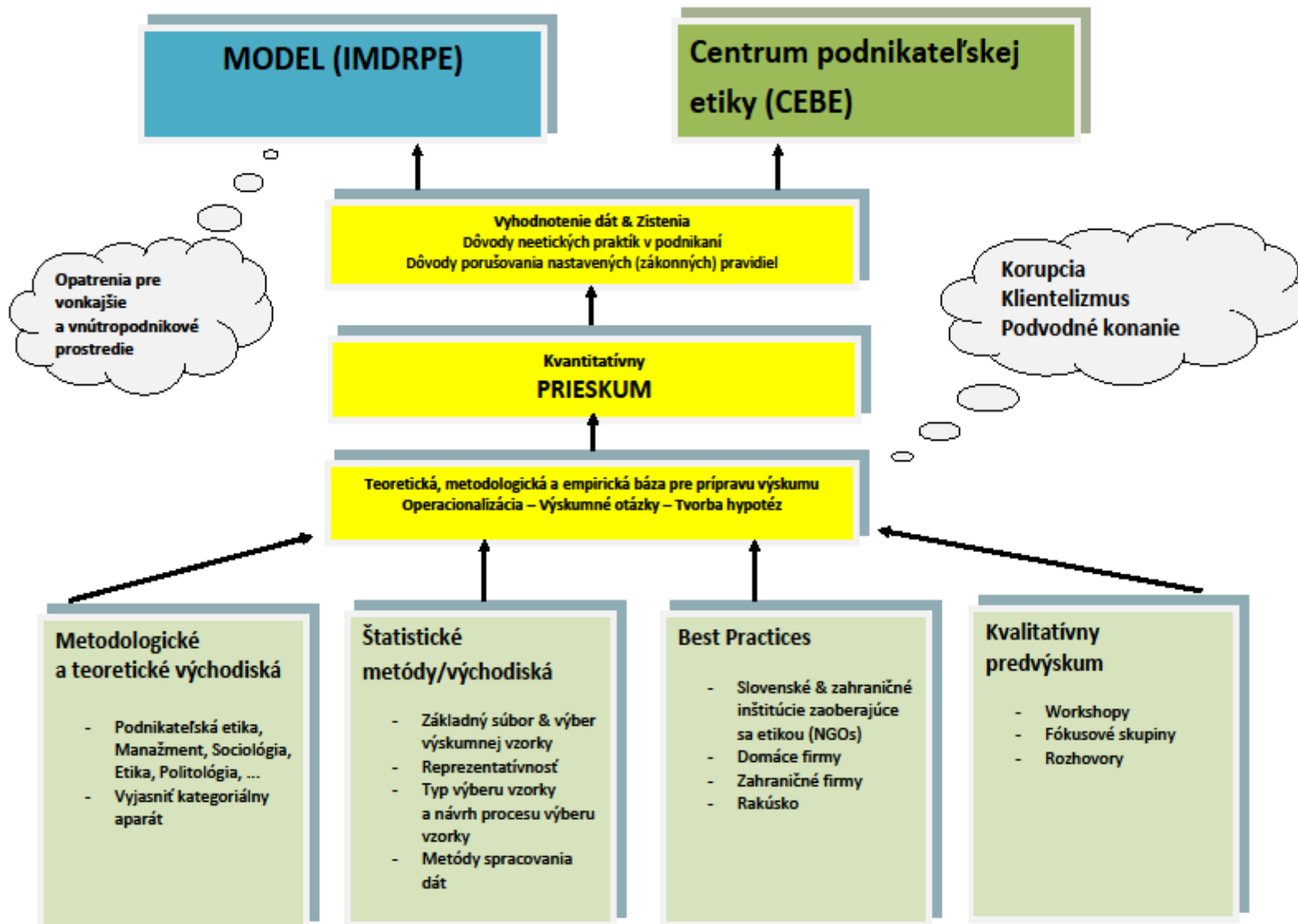
Praha, 23. mája 2019

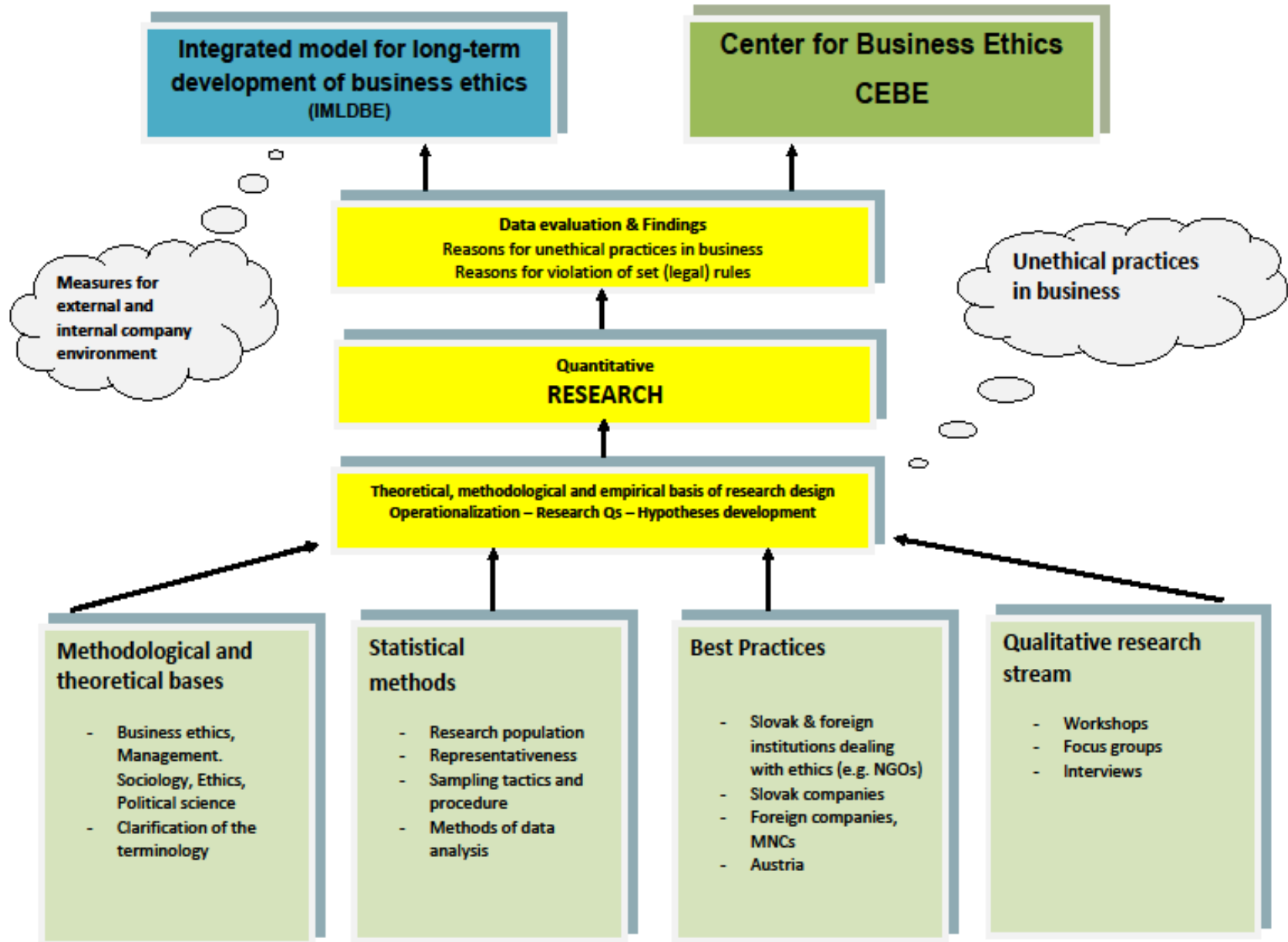
Ciel' prednášky

Ukázať, ktoré aktivity štátu a štátnych inštitúcií, vnímajú podnikateľské subjekty na Slovensku ako neetické, a tým negatívne vplývajúce na rozvoj podnikateľskej etiky v Slovenskej republike.

Štruktúra prednášky

1. Úvod do 4-ročného vedeckého projektu „Rozvoj podnikateľskej etiky v slovenskom podnikateľskom prostredí“, APVV-16-0091
2. Hlavné výskumné otázky
3. Význam kvalitatívneho výskumu
4. Tri skupiny neetických praktík štátu z pohľadu podnikateľských subjektov

Výskumné otázky

1. S akými neetickými praktikami sa stretávate v slovenskom podnikateľskom prostredí?
2. Aké sú príčiny neetických praktík v slovenskom podnikateľskom prostredí?
3. Aké sú najlepšie skúsenosti – *best practices* – v rozvoji podnikateľskej etiky v SR?

Kvalitatívny výskum: 4 workshopy, november 2017 – apríl 2018

Respondenti :	Počet respondentov: 29	Dotknutí zamestnanci: Odhad 500 000
WS 1: Profesionálne združenia, zamestnávateľské asociácie, obchodné komory	8	Min 400 000 zamestnancov
WS 2: Firmy, ktoré boli ocenené v SR za rozvoj podnikateľskej etiky alebo spoločensky zodpovedné podnikanie	8	Cca 8 400 zamestnancov
WS 3: Mikro, malé a stredné podniky 1 -249 zamestnancov	6	cca 34 000 zamestnancov
WS 4 Veľké podniky nad 250 zamestnancov	7	Cca 22 400 zamestnancov

Metodologické východisko:

3 úrovne rozvoja podnikateľskej etiky podľa subjektu činnosti

Makroúroveň: Celospoločenská úroveň	Štát ako taký : Inštitúcie výkonnej moci Inštitúcie zákonodarnej moci Inštitúcie súdnej moci Verejná mienka Média Samospráva
Mezouroveň: Úroveň organizácií	Úroveň organizácií /organizačná Všetky typy podnikateľské subjekty Verejné organizácie Mimovládne organizácie
Mikroúroveň : Individuálna úroveň	Vlastník Akciónár Manažér Zákazník Zamestnanec

VO: S akými neetickými praktikami sa stretávate v slovenskom podnikateľskom prostredí?

Primárny teoretický predpoklad: Podnikateľské subjekty sa zamerajú na neetické praktiky iných podnikateľských subjektov.

Zistenia:

1. Primárna pozornosť podnikateľských subjektov sa sústredila na pôsobenie štátu pri vytváraní podnikateľského prostredia, a nie na správanie podnikateľských subjektov.
2. Podnikateľské subjekty vnímajú štátne inštitúcie vo vzťahu k podnikaniu **antagonisticky**.

Tri skupiny neetických praktík

I. skupina Neodborná a nespravodlivá legislatíva	<ul style="list-style-type: none">• Neodborne pripravovaná legislatíva pre oblasť podnikania (následne časté zmeny)• Nespravodlivá legislatíva – nespravodlivé, likvidačné daňové odvody, nespravodlivé pravidlá pre podnikanie• Podľahnutie vplyvu záujmových skupín pri tvorbe legislatívy, strategicky dôležitých dokumentov a regulácii podnikania, ktoré idú proti verejnému záujmu• Poskytnutie účelových daňových úľav, stimulov a dotácií• Diskriminácia MSP v porovnaní s fyzickými osobami, ale aj veľkými podnikmi
II. skupina Neetické správanie štátnych úradníkov	<ul style="list-style-type: none">• Porušovanie vlastných pravidiel štátu• Korupcia• Účelové zneužívanie verejného obstarávania• Účelové zverejňovanie informácií
III. skupina Absencia sankcií v práve a morálke	<ul style="list-style-type: none">• Nízka vymožitelnosť práva• Nesankcionovanie neetických praktík podnikov

Oblasť: 1. Neodborná a nespravodlivá legislatíva

Praktiky

- Nekvalitná legislatíva pre oblasť podnikania (následne časté zmeny)
- Nespravodlivá legislatíva – daňové odvody, nespravodlivé pravidlá pre podnikanie
- Podľahnutie vplyvu záujmových skupín pri tvorbe legislatívy, strategicky dôležitých dokumentov a regulácii podnikania, ktoré idú proti verejnému záujmu
- Poskytnutie účelových daňových úľav, dotácií, stimulov
- Diskriminácia MSP

Príčiny

- **Nepochopenie podstaty podnikania ako spoločenskej inštitúcie zo strany všetkých štátnych inštitúcií (všetkých troch pilierov štátnej moci)**

Hlavné východisko

- **Odborný diskurz o mieste podnikania v demokratickej spoločnosti za účasti predstaviteľov štátnych inštitúcií, profesijných organizácií, zamestnávateľských zväzov a akademickej obce**
- **Cieľavedomé odstraňovanie antagonizmu medzi štátom a podnikaním**

Oblasť: 11. Zlyhanie štátnych úradníkov

Praktiky

- Porušovanie vlastných pravidiel štátu
- Korupcia
- Účelové zverejňovanie informácií
- Účelové zneužívanie verejného obstarávania
- Poskytnutie účelových daňových zliav

Príčiny

- Nedostatočné vzdelanie štátnych úradníkov v oblasti práva, ekonomiky a podnikania
- Nedostatočné vzdelanie štátnych úradníkov v oblasti etiky
- Nízka úroveň riadenia etiky v organizačnej kultúre v štátnych úradoch.

Hlavné východisko

- Odpolitizovať celý systém štátnej správy
- Vytvoriť systém prijímania, odmeňovania a kariérneho rozvoja štátnych úradníkov na ich vysokej odbornosti a morálnej integrite
- Zaviesť etický a compliance program do organizačnej kultúry štátnych inštitúcií

Oblasť: III. Absencia morálneho a právneho nesankcionovania

Praktiky	Príčiny	Hlavné východisko
<ul style="list-style-type: none">• Nízka vymožitelnosť práva• Nesankcionovanie neetických praktík podnikov	<ul style="list-style-type: none">• Nízka vymožitelnosť práva – komplex problémov z oblasti policajného vyšetrovania, súdnictva, prokuratúry• Zlyhanie pôsobenia médií: minimálny záujem o skúsenosti tých, ktorí podnikajú eticky• Celospoločenské tolerovanie neetických praktík pri tvorbe zisku	<ul style="list-style-type: none">• Odborný a politický diskurz za účasti všetkých zainteresovaných ako optimalizovať vymožitelnosť práva• Odborný diskurz v médiách o objektívnom zvýšení podpory etickým otázkam v spoločnosti (neťažených politikárčením)

Hlavný odhalený problém v slovenskom podnikateľskom prostredí

Nepochopenie podstaty a významu podnikania ako spoločenskej inštitúcie v demokratickej spoločnosti tak zo strany štátu (v širokom zmysle slova), ako aj podnikateľských subjektov, profesijných združení, širokej verejnosti a médií.

Perspektíva vzťahu spoločnosť – ekonomika (na základe integratívnej podnikateľskej etiky Petra Ulricha)

Záver

Ďakujem za pozornosť!

Rada zodpoviem na Vaše otázky!

Anna Remišová